

Adli Olguya Yaklaşım ve Malpraktis

Prof. Dr. Osman Celbiş¹, Uzm. Dr. Mücahit Oruç²,
Arş. Gör. Dr. Ahmet Çelebi¹

¹ İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Malatya

² Adli Tıp Kurumu Adli Tıp Şube Müdürlüğü, Gümüşhane

GİRİŞ

Hekimlik dünyanın en eski mesleklerinden biri olmakla birlikte insanlarla en yakın ilişkilerin kurulduğu mesleklerden biridir. Bu durum hekimlere tarih boyunca ayrı bir sorumluluk getirmektedir. Antik Mısır'da başyargıçlık, hekimlik, mühendislik, mimarlık, yazarlık da yapan, çok yönlü bir bilgin olan İmhotep (M.Ö. 2600) insan vücudunda oluşan yaralar, evlilik ve veraset gibi konularda hekimin sorumluluklarıyla ilgili görüşler ortaya koymuştur. Tarihin bilinen en eski yazılı kanunlarından olan Hammurabi Kanunları (MÖ 1760) Madde 218'de "Eğer bir hekim ameliyat bıçağı ile geniş bir kesi açar ve hastanın ölümüne sebep olursa veya bir tümörü açarken hastanın gözünü çıkarırsa hekimin elleri kesilir", Madde 219'da "Eğer hekim bir köleye ameliyat bıçağı ile geniş bir kesi açar ve onun ölümüne neden olursa o köle yerine sahibine başka bir köle verir" gibi hekimin sorumluluklarına dair kanunlar bulunmaktaydı.

Tarihteki ilk bilirkişi raporu M.Ö. 44 yılında aldığı 23 bıçak darbesi ile öldürülen Julius Caesar'ın bunların birinin 1. ve 2. kaburgalar arasından göğüs boşluğuna girerek ölümüne sebep olduğuna dair Anistius adlı hekim tarafından yazılan rapordur.

M.S. 6. yüzyılda Roma hukukunda Justinyen kanunlarında hekimlerin yalnız şahit olmayıp, yaranın vahamet derecesini tayin eden hüküm veren, kişiler olduğu bildirilmiştir. Platona göre ise bunun aksine hekim ister tedavi etsin, isterse ölüme sebebiyet versin her türlü cezadan muaf tutulmalıdır. İmparator V. Karl (Şarlken) tarafından 1532 yılında kabul edilen ve Almanya'nın ilk ceza hukuku kanunları olan *Die Constitutio Criminalis Carolina*'nın cinayetlerle ilgili bölümünde yaralanma, öldürme, asi, çocuk düşürme, intihar, suda boğulma, zehirlenme gibi durumlarda muayene etme, suç esnasında akıl sağlığının yerinde olup olmaması, hekim hataları konusunda bilirkişi raporu düzenlenmesi ve bu rapora göre karar verilmesi hükmü vardı. Ülkemizde II. Mahmut döneminde 1840 yılında yürürlüğe giren Ceza Kanunname-i Hümayun'da adli olaylarda bilirkişi olarak hekimlerden görüş alınmasına dair usuller konulmuştur. 1859 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayun'un 4. maddesinde akıl hastalarının cezai sorumluluğu bulunmadığı, suç esnasında akıl sağlığının yerinde olup olmadığına tespit, şüphe halinde Üsküdar'daki Toptaşı Bimarhanesi'nde gözetim altında tutulması hükmü vardır. Bugüne geldiğinde ise hekimlik uygulamaları ulusal ve uluslararası düzeyde birçok yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gibi hekim de mesleki uygulamasından yasalar önünde sorumludur.

Türk Ceza Kanununun (TCK) kanunun bağlayıcılığı başlığını taşıyan 4. maddesinde geçtiği üzere "Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz." Yani hekimlerin hekimlik mesleği ile ilgili yasal düzenlemeleri bilmemeleri, onları sorumluktan kurtarmaz

Adli Bilimler:

Kimlik Yeniden Yapılandırma ve Ölüm

☐ Hasta Kayıt	☐ Acil Hasta	☐ Poliklinik (Normal Hasta)	☐ Adli Vaka
(bildirim yap - genel adli muayene formu doldur)			
Onam	☐	☐	☐
Anamnez	☐	☐	☐
Fizik muayene	☐	☐	☐
Tetkik	☐	☐	☐
Gerekli Konsültasyon	☐	☐	☐
Tanı (genel adli muayene raporunu tamamla ve ilgili birime teslim et)			
(Cerrahi Müdahale ve tedavi hakkında bilgi, onam)			
Servis Yatış ☐	Cerrahi Müdahale ☐	Servis Günlük ☐	
Taburcu ☐	Medikal tedavi ☐	Takip ☐	
Taburcu (taburcu sonrası eğer tedavi verilecekse tedavi hakkında bilgi, ilaç kullanım şekilleri)			
Kontrol muayenesi	☐	☐	☐

KAYNAKLAR

Koç S, Biçer Ü. Adli Tıbbın Tarihsel Gelişimi, Türkiye'deki Yapılanması ve Sorunları, In: Koç S, Can M, eds, Birinci Basamakta Adli Tıp. İstanbul Tabip Odası Yayınları, 2010:9-17.

Aşırdizer M, Yavuz MS, Zeyfeoğlu Y. Tıbbi Hukuk ve Hekimin Yasal Sorumlulukları, Adli Tıp Stajı Ders Notları. <http://tjofmap.tripod.com/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/kitap.pdf> son erişim tarihi: 04.02.2016

Fincancı ŞK. İ.Ü Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Adli Olguya Yaklaşım, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi Sempozyum Dizisi No: 48, Şubat 2006, s.92-103.

Türk Ceza Kanunu, www.mevzuat.gov.tr son erişim tarihi: 03.03.2015

Ceza Muhakemesi Kanunu, www.mevzuat.gov.tr son erişim tarihi: 03.03.2015

Çocuk Koruma Kanunu, www.mevzuat.gov.tr son erişim tarihi: 03.03.2015

Koç S, Yorulmaz C. Hekimin Yasal Sorumlulukları. In: Sosyal Z, Çakalır C, eds, Adli Tıp, Cilt:1. İstanbul: İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, 1999.

Türk Ceza Kanunu'nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, Güzel S, Balcı Y, Çetin G, eds.

Medicine - Code of Hammurabi, <http://www.innovateus.net/content/medicine-code-hammurabi>, son erişim tarihi: 30.06.2015

İnsan Hakları İhlalleri Ve Hekim Sorumluluğu, Gürpınar S, Fincancı ŞK, <http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/2.html> son erişim tarihi: 04.06.2015

Bilge Y, Gündoğmuş ÜN, Gündüz T, Hancı İH, Katkıcı U, Kök AN., Yavuz İC. Hekimlerin Yasal Sorumlulukları, <http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/1.html> son erişim tarihi: 16.04.2015

Hatun Ş. Hasta Hakları, İletişim Yayıncılık, İstanbul, 1999.

Gore D, Gregory S. Historical Perspective on Medical Errors. Journal Am College Surgeons. 2003;197:609-11.

<http://www.biyoeetik.org.tr/etkinlikler/bultenler/19.pdf> son erişim tarihi: 28.04.2015.

Demirel B. Hekimin Yasal Sorumlulukları. Gazi Medical Journal. 2005;16:99-106.

- Özaslan A, Kulusayın Ö.** Hekimin Yasal Sorumlulukları. Adli Tıp Ders Kitabı, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları No: 4898-281, İstanbul, 2011:13-40.
- Mohr J.** American Medical Malpractice Litigation in Historical Perspective. JAMA. 2000;283(13):1731.
- Bal B.** An Introduction to Medical Malpractice in the United States. Clinical Orthopaedics & Related Research. 2009;467(2):339-47.
- Polat O.** Tıbbi Uygulama Hataları: Klinik-Sosyal-Hukuksal-Etik Boyutları. 1. Baskı. Seçkin Yayınları. Ankara 2005.
- Çelik F.** Cerrahin Yasal Sorumlulukları, <http://www.istabip.org.tr/genel/15.asp>, erişim tarihi 02.01.2015
- Koç S, Yorulmaz C.** Hekimin Yasal Sorumlulukları, İstanbul üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, Rek. No: 4165, Fak. No: 224, İstanbul, 1999; 45-60.
- Hakeri H.** Tıp Hukuku Temel Bilgiler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- Can İÖ, Özkara E, Can M.** Yargıtayda Karara Bağlanan Tıbbi Uygulama Hatası Dosyalarının Değerlendirilmesi, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2011;25(2):69-75.
- Algan B,** İstanbul'da Yapılan Adli Otopsi Tıbbi Malpraktis Açısından İrdelenmesi, uzmanlık tezi, 2012, İstanbul.
- Şenocak Z.** Hekimin Hukuki Sorumluluğunun Özel Sorunları, Tıbbi Standartlar ve İspat, s.243,244, Sağlık Hukuku Kurultayı Kitabı, 1-3 Kasım 2007 Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2008.
- Sevük YH.** Sağlık Hakkı Kapsamında Yapılan Müdahalelerin Türk Ceza Hukukunda Hukuka Uygunluğunu Sağlayan Hükümler, s.224, Sağlık Hukuku ve Yeni Türk Ceza Kanunundaki Düzenlemeler Sempozyumu Kitapçığı, Marmara Üniversitesi-Roche Müstehzarları San A.Ş., Deniz Ofset Matbaacılık, Ocak, 2007.
- Aşcıoğlu C,** editör. Tıbbi yardım ve el atmalardan doğan sorumluluklar, Doktorların Devletin Ve Özel Hastanelerin Sorumluluğu (cezai ve hukuki), Tekişik Ofset Ankara, 1993.
- Hakeri H,** editör. Tıp hukuku. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.
- Koç S.** Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Hekim Sorumluluğu, Türkderm, 2007;41:33-8.
- Türkan H, Tuğcu H.** 2000-2004 Yılları Arasında Yüksek Sağlık Şurasında Değerlendirilen Acil Servislerle İlgili Tıbbi Uygulama Hataları, Gülhane Tıp Dergisi. 2004;46(3):226-231.
- Yenipınar BF.** Hukuki Sorumlulukta Diş Hekimi, Adalet Dergisi. 2014;50:124-43.
- Ünver Y.** Doktorların Malpraktis Nedeniyle Ceza Hukuku Sorumluluğu ve Malpraktis-Komplikasyon Ayrımı, Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk Sempozyum Kitabı, s.167,16-17 Ocak Mersin, Mersin Barosu Yayını.
- www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/dosya/138371/h/araştırma-ab-de-malpraktis-sonucu-uygulanan-cezalar, son erişim tarihi: 08.12.2015
- Ünan S.** İsteğe Bağlı Genel Sorumluluk Sigortasında Riziko, İstanbul, 1998.
- Bozer A.** Sigorta Türleri Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- Parlar A, Hatipoğlu M.** Türk Ceza Kanunu Yorumu, Yayın Matbaacılık, Ankara, 2007.
- Akgülen AT.** Hukuk Sözlüğü, Alp Ofset Matbaacılık, Ankara, 2007.
- Loue S.** Forensic Epidemiology, Southern İllinois University Pres, USA, 1999.
- Scott WL.** Medicolegal Glossary, Medical Economics Company inc, USA,1989.
- Savaş H.** Yargıya Yansıyan Tıbbi Müdahale Hataları, seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2013.